

INTERVIU

realizat de **Dragoș Mușat**, președintele Asociației *Conștiință și Libertate* și directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Uniunea Română, cu directorii Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă

Mihai Miron, Transilvania de Sud, email: mihaimiron@adventist.ro

Anca Benjamin, Transilvania de Nord, ancabeni@yahoo.com

Dănuț Obăgeanu, Banat, email: obageanudanut@yahoo.com

Gabriel Ișvan, Muntenia, e-mail: gabrielisvan@adventist.ro

Petre Niță, Oltenia, email: petrenita@adventist.ro

Sergiu Macovei, Moldova, e-mail: sergiuacovei@adventist.ro

Mihai Miron, directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Conferința Transilvania de Sud

1. Care este relația dintre ideea de națiune și libertate religioasă?

O națiune este rezultatul unei manifestări de spirit într-un anumit timp și într-un spațiu geografic bine delimitat. Națiunea s-a format datorită unor factori spirituali incontestabili. Dorința de libertate și de manifestare neconstrânsă a crezului a stat la baza formării oricărui popor în istoria contemporană. În acest context, putem declara fără echivoc faptul că o națiune își va păstra adevărata identitate și adevărata valoare doar atât cât va menține libertatea religioasă în spirit și fapt. Cele mai puternice națiuni la ora actuală sunt cele care au la bază o legislație a libertății religioase bine aplicată și eficientă.

2. Care ar fi pericolele abordărilor naționaliste pentru libertatea religioasă?

Naționalismul este periculos și nociv pentru orice formă de minoritate. În ceea ce privește abordarea naționalistă în context religios, acest lucru s-a dovedit în nenumărate episoade istorice ca un declanșator de lupte împotriva propriilor compatrioți sau cetățeni. Folosindu-se de pretextul apărării exagerate a drepturilor și aspirațiilor naționale, libertatea religioasă a fost restrânsă semnificativ, iar liderii religioși, și nu numai, au ajuns victime ale faptelor care au decurs din aceste acțiuni abuzive și nechibzuite. În acest context, ideea de minoritate dispare, înregimentarea și alinierea la aceste discursuri și comportamente devine obligatorie, iar libertatea de orice fel este sub amenințare.

3. În ce fel principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturilor și libertăților religioase ale cetățenilor ei?

O societate democratică autentică este o societate care *per se* apără drepturile și libertățile fundamentale. Principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturilor și libertăților religioase prin legislația dezvoltată în acest sens. În același timp, această legislație trebuie să se materializeze în structuri organizate care să apere drepturile și libertățile religioase ale cetățenilor. Într-un astfel de context este foarte important ca prin mediul educațional să se dezvolte o atitudine demnă față de pluralismul religios existent în diferite regiuni ale unei țări.

4. În ce fel poate religia să ajute la coeziunea socială a României de astăzi?

Religia, în general, și Biserica, în particular, pot contribui la coeziunea socială doar atunci când va respecta cu sclipă principiul separării dintre Biserică și Stat. Doar atunci când Biserica se va detașa de tot ce înseamnă politic (în spirit și de facto) și va fi fidelă valorilor, principiilor și menirii sale originare se va situa ca un actor important și pozitiv de coeziune la nivelul societății.

5. Care a fost aportul bisericii pe care o reprezentați în societatea românească în acești ultimi 100 de ani de istorie?

Existența Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea în România este un semn și o dovadă că țara noastră este angajată pe un drum care include libertatea religioasă ca una dintre valorile de bază ale societății românești. Contribuția acesteia la dezvoltarea țării noastre este esențială prin faptul că și-a asumat rolul de a influența creșterea și dezvoltarea spirituală a unor generații de oameni, chiar dacă acest lucru s-a întâmplat la o scară mai mică în comparație cu influența bisericilor tradiționale. Este cunoscut faptul că Biserica Adventistă a dezvoltat încă din primii ani ai existenței sale în România, pe lângă comunități bine organizate în diferite localități ale țării, o serie de instituții educaționale, centre de influență, tipografii, centre de sănătate sau de odihnă. Toate aceste realizări sunt datorate unui crez puternic în principiile reflectate de Sfânta Scriptură, care îi îndeamnă pe urmașii Domnului Isus Hristos să urmărească binele „cetății” în care trăiesc.

Anca Benjamin, directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Conferința Transilvania de Nord**1. Care este relația dintre ideea de națiune și libertate religioasă?**

Cred că lecțiile istoriei ne oferă un material foarte bogat pentru a ilustra diversitatea modurilor în care națiunile au ales să se raporteze la libertatea religioasă. Este un fapt recunoscut că națiunile care și-au asumat acordarea libertății religioase s-au dezvoltat mult mai bine decât națiunile intolerante. Deși nu se vorbește și nu se scrie prea mult despre asta, factorul libertății religioase a contribuit enorm, de exemplu, la nașterea și dezvoltarea națiunii americane în Statele Unite ale Americii, comparativ cu rezultate contrare ale raportului trist al persecuțiilor religioase

din Europa. A trata libertatea religioasă ca fiind un tezaur al națiunii din care izvorăsc valori de stabilitate și bunăstare a devenit o poziție aproape unanim acceptată în țările civilizate.

2. Care ar fi pericolele abordărilor naționaliste pentru libertatea religioasă?

Abordările naționaliste devin uneori exclusiviste și intolerante religios. Identificarea națiunii cu o singură religie anume încurajează la intoleranță și chiar persecuție. În timp se amplifică manifestările extreme față de orice abatere religioasă de la ceea ce este definit ca fiind „național”. Din fericire pentru România, există documente istorice care confirmă ca fiind „națională” mai degrabă atitudinea de respect și toleranță față de alte culte, în mai multe dintre provinciile ei istorice.

3. În ce fel principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturilor și libertăților religioase ale cetățenilor ei?

Libertatea religioasă și de conștiință stă la baza constituțiilor în majoritatea statelor moderne și civilizate. Dincolo de acest aspect legislativ, acest principiu trebuie recunoscut și aplicat ca atare atunci când sunt încălcate asemenea drepturi. De la un drept afirmat constituțional până la o atitudine reală de respect față de diversitatea religioasă este un drum lung care poate fi parcurs doar dacă factorii instituționali se implică activ pentru asigurarea acestor drepturi în paralel cu o educare corespunzătoare a populației.

4. În ce fel poate religia să ajute la coeziunea socială a României de astăzi?

Dacă diversitatea religioasă este tratată cu respect, dacă valorile religioase autentice sunt promovate și scopul religiei nu este denaturat, va fi simțită în mod natural contribuția la coeziunea socială.

5. Care a fost aportul bisericii pe care o reprezentați în societatea românească în acești ultimi 100 de ani de istorie?

Vocația Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea a determinat de la început implicarea socială, atât a credincioșilor, cât și instituțională. Contribuțiile au fost diferite prin instituții educaționale, de sănătate, de caritate, dar și prin promovarea libertății religioase ca un drept fundamental al oricărui cetățean.

Dănuț Obăgeanu, directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Conferința Banat

1. Care este relația dintre ideea de națiune și libertate religioasă?

Dacă am putea viețui în afara oricărei forme de organizare statală, atunci fiecare ar dispune de libertate deplină, inclusiv libertate religioasă. Însă în contextul organizării unui stat, libertatea unuia trebuie să țină cont de libertatea celorlalți. Și statul trebuie acum să fie garantul libertății tuturor. Legislația unui stat trebuie structurată în așa fel încât o religie/biserică minoritară în acel stat să poată beneficia de aceleași drepturi ca religia/biserica majoritară. Și pentru că tendințele misionare manifestate aproape în toate religiile/bisericile determină expansiunea propriilor valori în detrimentul valorilor exprimate și manifestate de ceilalți statul poate fi ușor înclinat, din rațiuni politice, să acorde mai mult sprijin unei majorități decât unei minorități. În felul acesta libertățile religiei/bisericii majoritare ar putea crește, iar cele ale religiilor/bisericilor minoritare ar fi în pericol să se diminueze. În state precum România sau Grecia, unde Biserica Ortodoxă deține o majoritate covârșitoare există mereu riscul ca acestei biserici să i se confere un mai mare suport din partea statului. La fel cum un stat precum Turcia are tendința să susțină Islamul.

Cea mai dificilă situație este atunci când un stat se identifică, mai mult sau mai puțin, cu o anumită religie. În asemenea situații libertatea religioasă individuală este în pericol să fie restricționată. Însă și în situațiile în care avem un stat laic – precum China – însă neinteresat să promoveze o legislație prin care să se respecte libertatea religioasă a tuturor, religia majoritară poate ușor să abuzeze de forța numerică a populație și să diminueze sau chiar să interzică libertatea religioasă a minorităților.

Cel mai benefic context pentru libertate religioasă este în stările unde ideea de națiune nu se asociază, în nici un fel, cu o anumită religie/biserică și statul respectiv are o legislație bine structurată și aplicată în așa fel încât să garanteze, fără discriminare, libertatea religioasă a tuturor.

2. Care ar fi pericolele abordărilor naționaliste pentru libertatea religioasă?

Ne căutăm elemente de identitate prin care să ne definim ca națiune și există destul de frecvent pericolul ca unul dintre aceste elemente să fie religia. Astfel identitatea națională se suprapune sau chiar se naște din

identitatea religioasă. Cel mai elocvent exemplu în acest caz este poporul Israel – o națiune ridicată pe fundamente exclusiv religioase. Rezultatul a fost anularea oricărei forme diferite de religie pe teritoriul acestui stat. Doar în perioadele în care religia națională a fost în puternic declin s-au admis și practicat religii/creдинțe diferite, dar cu ocazia fiecărei reforme a religiei naționale celelalte religii/creдинțe au fost interzise. Acest exemplu ne ajută să înțelegem imposibilitatea existenței libertății religioase individuale pe teritoriul unui stat în care naționalismul este construit pe identitate religioasă. Libertatea religioasă este posibilă însă în state unde abordările naționaliste nu se construiesc pe identități religioase.

Am mai putea spune și că ideea de a asocia o națiune cu o religie este greșită deoarece nici o religie/biserică nu poate fi limitată în cadrul frontierelor unui stat. Isus s-a definit ca Lumină a lumii, nu a unei națiuni. De aceea nicio națiune nu are dreptul moral de a confisca o religie/biserică declarând acea religie/biserică drept națională.

3. În ce fel principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturilor și libertăților religioase ale cetățenilor ei?

Democrațiile sunt diferite. Sunt înțelese oarecum pornind de la aceleași principii, dar fiecare stat democratic are anumite particularități determinate de factori culturali, istorici, politici sau de altă natură. Astfel, preocuparea pentru stabilirea și susținerea unor norme prin care să se garanteze drepturile și libertățile religioase, diferă de la un stat democratic la alt stat democratic. Democrația din Statele Unite nu este identică cu democrațiile din Suedia sau Norvegia, nici aceste democrații nu sunt similare democrațiilor din România, Turcia sau Grecia.

Evident, fiecare societate democratică, în ciuda particularităților care o definesc, este preocupată să asigure și să protejeze drepturi și libertăți similare pentru toți cetățenii ei. Absența implicării unei societăți în promovarea drepturilor și libertăților individuale, inclusiv drepturi și libertăți religioase, demască acea societate ca lipsită de valori democratice reale.

4. În ce fel poate religia să ajute la coeziunea socială a României de astăzi?

Creștinismul, ca religie majoritară în România, are posibilitatea să susțină coeziunea socială într-o măsură foarte mare, cu condiția să avem un creștinism real. Valoarea supremă a creștinismului este dragostea nutrită și manifestată față de Dumnezeu și față de semenii. Când o asemenea

valoare morală caracterizează o națiune, atunci coeziunea acelei națiuni trebuie să fie foarte puternică. În consecință, rolul creștinismul din România este să se asigure că formează creștini autentici, oameni încărcăți cu iubire față de semenii lor. Coeziunea socială va fi un rezultat natural.

Din nefericire, religia/biserica, oricare ar fi aceasta, poate să se manifeste exclusivist, determinând fragmentarea societății. Orice religie/biserică își fundamentează credința pe un set de valori. Când, în cadrul societății, coexistă religii/biserici cu valori diferite avem un potențial mare risc de divizare socială determinat tocmai de preocuparea fiecărei religii/biserici de a promova propriile valori și de a condamna orice abatere de la acestea. Astfel oamenii se polarizează pornind tocmai de la dimensiunea religioasă. Unitatea este realizată doar între apartenenții la o religie/biserică, nu și cu cei din afară. Se dezvoltă mentalități de separare – *noi și ei*.

Prin urmare, suntem conștienți că religia poate fi un factor de coeziune socială, dar și unul de fragmentare socială. În creștinism există o bună învățătură în ceea ce privește conviețuirea iubitoare indiferent de deosebirile dintre oameni, însă există și o permanentă vulnerabilitate ca, urmarea a diferențelor în înțelegerea conceptelor religioase, să apară și să se mențină disensiuni sociale. În consecință, recunoaștem că religia poate produce atât unitate, cât și dezbinare socială. Depinde de context, de interese, de implicări ale politicului sau ale altor forțe care doresc să se folosească de religie/biserică pentru diverse scopuri.

5. Care a fost aportul bisericii pe care o reprezentați în societatea românească în acești ultimi 100 de ani de istorie?

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, ca parte a creștinismului, consideră națiunea ca pe un dat sacru căruia fiecare cetățean este dator să ofere tot ce are și tot ce poate. Patriotismul trebuie înțeles ca pe o formă extinsă a iubirii față de aproapele. Și pentru că un creștin înțelege iubirea pentru semenii ca pe o obligație morală fără de care nu există perspective soteriologice, a fi patriot este sinonim cu a fi un credincios autentic. Drept urmare, și adventismul, alături de celelalte biserici din spațiul românesc, a avut și va avea preocuparea de a susține societatea, valorile morale și binele tuturor. Înțelegem că doar împreună putem funcționa benefic și durabil.

Gabriel Ișvan, directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Conferința Muntenia

1. Care este relația dintre ideea de națiune și libertate religioasă?

Conform *Dicționarului Explicativ al Limbii Române*, prin *națiune* se înțelege comunitatea „stabilă de oameni, istoricește constituită ca stat, apărută pe baza unității de limbă, de teritoriu, de viață economică și de factură psihică, care se manifestă în particularități specifice ale culturii naționale și în conștiința originii și a sorții comune.” Aceasta este încercarea de a defini în cuvinte restrânse ideea națiunii, atât de puternică în realitatea ei, încât se poate impune peste orice dat istoric și împotriva vitregiilor acesteia. Putem exemplifica acest gând cu menționarea și chiar dezvoltarea națiunii române în Transilvania, în ciuda faptului că timp de sute de ani acest teritoriu a fost administrat de etnici străini. Unitatea de limbă și de factură psihică, conștientizarea originii comune cu celelalte provincii românești, i-a făcut pe transilvăneni să se considere mereu români, iar atunci când contextul istoric a fost favorabil în anul 1918, să realizeze idealul mai vechi, acela al unirii tuturor românilor într-un stat național. Fără doar și poate, viața religioasă a jucat rolul de menținere și de desăvârșire a idealului unității naționale. Peste diferențele confesionale, românii din Transilvania s-au manifestat mai întâi ca români, au ridicat idealul unității naționale peste orice alt ideal, iar particularitățile religioase nu au făcut altceva decât să aducă creativitate și prospețime idealului național. Nu putem să nu-i amintim aici pe Episcopul greco-catolic Inochentie Micu Klein, care deja din secolul al XVIII-lea, prin lucrările și acțiunile sale militează pentru drepturile românilor din Ardeal, imprimându-le acestora și mai mult identitatea românească. Iarăși nu putem trece cu vederea faptul că prima tipăritură românească a fost *Catehismul Luteran*, produs în 1544 la Sibiu, prin contribuția nemijlocită a lui Filip Moldoveanu, evident o carte susținută și promovată de credincioșii protestanți luterani. În 1551 – 1553 apare *Evangheliarul Slavo – Român* la Sibiu, tradus de diaconul Coresi și reprezintă cel mai vechi text tipărit al Noului Testament în limba română, realizat tot cu sprijinul comunității protestante din Transilvania. Astfel de lucrări au influențat decisiv traducerile ulterioare ale Bibliei în limba română, carte de căpătâi care a oferit tuturor românilor o standardizare a limbii folosite și deci a contribuit decisiv la dezvoltarea sentimentului național. Așadar, vedem cât se poate de clar că

existența diferitelor culte religioase nu a afectat nicidecum idealul național, ci dimpotrivă a contribuit creativ și am putea spune fără să exagerăm decisiv la consolidarea identității naționale. Cu alte cuvinte, acordarea libertății religioase, în orice timp și în orice spațiu a adus un plusvaloare societății în general, cum ar fi idealul național în cazul discuției noastre.

2. Care ar fi pericolele abordărilor naționaliste pentru libertatea religioasă?

Ideile populiste, protecționiste în general sunt superficiale și departe de adevăr. De exemplu a spune că pentru a fi român trebuie să ai doar o anumită convingere religioasă, iar dacă nu o ai, asta înseamnă că ești trădător de țară, sau de neam, că subminezi unitatea națională și devii un pericol pentru însăși națiunea română, este o exagerare josnică, izvorât din ură și multă, multă ignoranță. La fel de ușor se poate construi un discurs referitor la opiniile politice, sau preferințele culturale. Astfel de idei naționaliste și populiste urmăresc doar obținerea controlului asupra maselor, inducând frica față de minoritar, față de diversitate, ca și când diversitatea ar pune în pericol unitatea și armonia socială. Perioada comunistă este prea aproape de noi, pentru a ne permite luxul de a uita ororile acestui fel de gândire. Nu aveam pe atunci partid unic? Pasiunii unice? Mentalități uniformizate? Sau moralitate după standarde comuniste? Era bine? Era unitate națională? Era consens și armonie socială? Nici vorbă! A fi un bun cetățean înseamnă a respecta normele sociale și morale prin excelență. Înseamnă a-ți aduce contribuția pentru propășirea economică, spirituală și culturală a țării. Iar toate acestea se pot dezvolta mai bine în libertate, când individul este încurajat să fie creativ, se simte liber să-și pună în valoare calitățile, fără să se simtă ostracizat sau oprimat în țara sa. Interesant este faptul că buni români în perioada comunistă doreau și unii chiar au reușit să emigreze în țări libere, cum ar fi Statele Unite ale Americii, rămânând buni români și contribuind de departe la binele țării lor, în timp ce niciun bun american nu dorea să fugă în state tiranice, cum era România. Niciodată inhibarea libertăților, inclusiv a celor religioase, nu a dus la sporirea unității naționale sau la propășirea economică a unui stat. Lecțiile acestea, mult prea des predate de istorie; nu trebuie uitate și niciodată nu trebuie repetate.

3. În ce fel principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturilor și libertăților religioase ale cetățenilor ei?

Drepturile fundamentale ale omului, în opinia mea, reprezintă o frumoasă sinteză a nobleței cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om, la facerea lui. Aceste drepturi sunt recunoscute în țările democratice – Dumnezeu le-a dat, statele doar trebuie să le recunoască. Democrația în sine înseamnă că puterea este exercitată de popor. Poporul este alcătuit din indivizi. Iar când un stat acordă, asigură și face eforturi serioase și intenționate pentru a respecta drepturile individului, dovedește că-și iubește poporul, că îl respectă și că îi dorește binele. Drepturile omului, ale individului respectate duc la consolidarea unui popor, alcătuit din oameni demni, respectați și respectabili, care își cunosc drepturile, le exercită și astfel imprimă această atitudine întregii națiuni. Pe scurt, este în interesul unei societăți democratice să lupte pentru apărarea drepturilor indivizilor care o alcătuiesc. Opusul îl vedem în societățile dictatoriale, în care în numele binelui comun, sunt încălcate sau anulate drepturile individului, iar câștigătorii, cei avantajați de acest sistem de exercitare a puterii sunt întotdeauna conducătorii – populația în general trăiește cu lipsuri grave, în toate domeniile existenței, dar are satisfacția că binele comun, națiunea este consolidată prin sacrificiul lor. Iarăși istoria ne dovedește cât de falsă este această iluzie și cum indivizi puternici, liberi și creativi alcătuiesc un popor puternic, o națiune prosperă.

4. În ce fel poate religia să ajute la coeziunea socială a României de astăzi?

Valorile promovate de creștinism pot fi sintetizate în cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, din Evanghelia după Matei 7:12: „Tot ce voiți să vă **face** vouă oamenii, faceți-le și voi la fel.” Această adevărată regulă de aur a conviețuirii sociale, când e aplicată, nu dă niciodată greș în ceea ce privește asigurarea coeziunii sociale. Respectul și într-ajutorarea reciprocă, indiferent de etnie, convingeri religioase sau politice, de sex, de vârstă sau de apartenența socială sunt valențe fundamentale ale comportamentului creștin. Când un creștin urmează învățătura lui Hristos, își va trata întotdeauna aproapele prin imperativul hristic, biruind „răul prin bine” (Epistola către Romani 12:21). Răul, portretizat în creștinism prin Satana, nu fuge de la om, decât dacă omul învinge răul prin bine. A lupta împotriva unei forme a răului folosindu-te de altă formă, sau de alt instrument al răului, adică prin intoleranță, exclusivism, violență fizică sau verbală,

dispreț etc. poate are ca rezultat îndepărtarea cuiva pe care îl consideri rău, dar cu siguranță înseamnă și a rămâne cu tot acest arsenal de rele în suflet. Porunca lui Iisus reprezintă o soluție pentru realizarea celui mai înalt ideal de armonie socială. Bisericile ar trebui să fie modele excelente în abordarea aceasta impusă de Iisus, pentru ca o națiune să se bucure de binecuvântările armoniei sociale, în spirit creștin.

5. Care a fost aportul bisericii pe care o reprezentați în societatea românească în acești ultimi 100 de ani de istorie?

Cu siguranță că întrebarea aceasta merită un răspuns generos, într-o lucrare de specialitate. Însă pe scurt, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea și-a făcut apariția în societatea românească cu peste 100 de ani în urmă și a fost mereu un factor de dezvoltare, în mai multe direcții, nu doar cel teologic. Spre exemplu, Biserica Adventistă, la începutul secolului XX a militat pentru popularizarea conceptelor de igienă în casele oamenilor, într-o vreme când aceasta era precară sau subiect tabu în multe părți ale societății românești. Astfel accentul pentru o viață sănătoasă și un stil de viață care să prevină boala a adus mari beneficii comunității adventiste, dar și tuturor celor ce au aplicat principiile sanitare promovate de adventiști. Mii și mii de oameni și-au îmbunătățit astfel sănătatea de-a lungul timpului, iar în zilele noastre, când instituții private de sănătate au putut fi înființate, Sanatoriile de la Herghelia (jud. Mureș) și Podiș (jud. Bacău) îndeplinesc aceeași misiune de promovare a sănătății, cu rezultate spectaculoase. Accentul pus pe educație, atât în cadrul bisericii, cât și în școlile înființate după revoluția decembristă de adventiști, i-a făcut pe mulți oameni să învețe să citească, apoi să gândească, să acumuleze informații și să contribuie la binele societății. Școlile adventiste sunt renumite nu doar pentru procesul academic excelent pe care-l realizează (dovada fiind rezultatele școlilor adventiste, care la fiecare examen național de capacitate sau de bacalaureat depășesc pragul de 95% în ceea ce privește promovabilitatea), ci mai ales pentru faptul că accentul procesului educațional este pus pe valorile morale, pe dezvoltarea caracterului elevilor. Gândirea liberă promovată de adventiști a contribuit la consolidarea ideii de rezistență față de regimul comunist, care interpreta acțiunile adventiștilor ca fiind sfidătoare la adresa regimului roșu. Deși nu putem să măsurăm în procente, contribuția Bisericii Adventiste prin credințioșii ei a fost semnificativă în afirmarea principiilor și idealurilor de libertate națională. În

continuare am putea enumera implicarea socială impresionantă pe care o dezvoltă Biserica Adventistă prin credincioșii ei, dar și prin ONG-urile pe care le administrează, cum ar fi „Agenția Adventistă de Dezvoltare, Refacere și Ajutor”, asociația studențească „AMICUS” sau asociația care lucrează în favoarea persoanelor cu dizabilități „Ridică-te și Umblă”, sau asociația „Respiro” cu un portofoliu impresionant de preocupări, Asociația „Conștiință și Libertate” dedicată drepturilor omului, cu accent pe libertate religioasă, ori asociația „Exploratori pentru Viitor”, dedicată copiilor și educației în spiritul ecologist și multe alte asociații, grupuri de inițiativă sau credincioși anonimi, implicați pentru binele aproapelui. Dar așa cum am spus, acest subiect merită o atenție mai largă, cum ar fi un studiu de specialitate.

Petre Niță, directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Conferința Oltenia

1. Care este relația dintre ideea de națiune și libertate religioasă?

Națiunea este o structură socială, cu istorie și cultură specifice, având un suflet propriu care asociază indivizii dintr-un spațiu geografic, și nu numai, sub același grai. Prin comparație, libertatea religioasă este un concept care ar trebui să valorizeze o națiune și să-i dea acesteia capacitatea matură de a conserva demnitatea și libertatea de conștiință a indivizilor, tocmai a acelor care compun națiunea. O națiune nu fințează independent de cei care o alcătuiesc, sens în care o națiune capătă echilibru, conținut și evită o existență minoră prin prisma ideilor vehiculate de cei care o compun. Așadar, o națiune poate fi sănătoasă dacă ideile germinate în propria existență au avut fundament moral și au prezervat concepții sănătoase cu privire la lume și viață, la valori și sensuri. Sunt națiuni care au rămas obscure în negura istoriei tocmai pentru că au uitat de valori, de demnitatea individului și de conștiința acestuia și au rămas obediente materialismului sau egocentrismului care în final le-au și determinat extincția. O națiune va avea un viitor prin prisma ideilor care sunt promovate în interiorul acesteia și cât de necesar este ca spectrul social, adică cei care alcătuiesc o națiune, să fie interesați de ceea ce este valoros și imuabil.

2. Care ar fi pericolele abordărilor naționaliste pentru libertatea religioasă?

În comunicarea precedentă am afirmat că valorile din spectrul libertății religioase trebuie să constituie preocuparea unei națiuni care dorește să aibă un viitor luminos în care să coexiste grupuri majoritare și minoritare, indivizi în pluralitate, într-o atmosferă de pace și toleranță. Acest deziderat riscă să fie subminat dacă interese meschine, lipsite de valoare și morală, ajung să domine și să controleze o națiune. Acestea, scăpate de sub controlul rațiunii valorizate de ce este demn, frumos și nobil, pot să schimonosească ființa unei națiuni transformând-o într-o unealtă a răului care distruge tot ce-i stă în cale. În acest sens, o națiune care tinde să fie naționalistă și care uită de principii și valori imuabile, va fi una dezechilibrată, împărțită în grupuri egocentrice ce gravitează cu scopul de a sacrifica indivizi, minorități în detrimentul unor idei obscure sau lipsite de sens. Istoria a demonstrat că naționalismul a stat la baza multor conflicte, care, din nefericire, au sacrificat vieți și au lăsat urme adânci în conștiința popoarelor. Naționalismul îl face pe individ ofensiv, egoist și chiar îl lasă fără demnitate, transformându-l într-o unealtă a unor idei careucid libertatea de conștiință și care alungă pacea dintr-o societate. Naționalismul îngrădește libertatea religioasă, seamănă discordie, sacrifică principii și suflete și conduce o națiune spre ignoranță și izolare.

3. În ce fel principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturile și libertăților religioase ale cetățenilor ei?

O societate democratică există prin și pentru indivizii care o compun. Iar o societate sănătoasă are principii care-i jalonează viitorul și care aduc echilibru și pace. Oglinda unei democrații puternice și consolidate reflectă principii care apără drepturi și libertăți religioase în raport cu toți membrii ei. Coloana vertebrală a unei democrații este alcătuită din valori care aduc în prim plan individul, cu identitate, conștiință și religie proprii. Din nefericire, sunt societăți care se numesc democratice, dar care tind să lase pe plan secund libertățile religioase ale indivizilor, adică tocmai acel for interior care conservă identitatea individului există riscul să fie uitat. Și până la urmă, este un pericol major ca o societate care uită valorile democratice sau le aplică împotriva indivizilor și a conștiinței acestora să nu mai fie democratică, ci una totalitară.

4. În ce fel poate religia să ajute la coeziunea socială a României de astăzi?

Religia este un concept care îl animă pe individ să se apropie de transcendent, să-și găsească un punct de sprijin în iureșul vieții și eventual să se lege de o Persoană despre care crede că există și este de dorit să-i guverneze viața. Așadar, scopul religiei este să asocieze, să unească nu să dezbinе o societate. Într-o lume înrobită de materialism și de o dialectică în care omul și nevoile lui primordiale sunt uitate, este nevoie de coeziune. Istoria este martora atâtor episoade în care religia a constituit premisa pentru război sau pentru pace. O religie înțelege greșit a mutilat societăți și a înrobît conștiințe. Cred că lecțiile trecutului pot să fie pilde despre impactul religiei asupra unei țări. În sensul acesta doresc să cred că țara noastră va fi un creuzet în care să coexiste persoane și confesiuni diferite. Poate fi atins acest deziderat doar dacă religia înfrumusețează forul interior al individului și îl face pe acesta exponentul păcii și al binelui. Un alt lucru ține de faptul că religia, în scopul ei primordial, îl golește pe om de egocentrism, sens în care un individ plin de valori, cu un fundament moral, va fi interesat în primul rând de binele semenilor săi și apoi de binele propriu. România poate deveni mai bună și tolerantă dacă indivizii care o compun vor deveni așa. Atunci religia își va fi atins scopul principal.

5. Care a fost aportul bisericii pe care o reprezentați în societatea românească în acești ultimi 100 de ani de istorie?

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea, deși este relativ tânără, totuși valorile spirituale pe care le promovează și care originează în Dumnezeu și în Sfânta Scriptură sunt de la începuturi. Ca și celelalte biserici creștine din țară, scopul acesteia a fost de a contribui la valorizarea spiritului uman prin idei nobile, care transpuse în practică, pot determina premisele existenței unui climat de pace și de bunăstare în România. În sensul acesta, biserica din care fac parte, a investit resurse și a contribuit, în limitele inerente, la educația individului într-un sens moral și civic. Credincioșii adventiști au fost în multe situații implicați în societate, uneori în situații dificile, și drept urmare au dorit să-și aducă aportul la coeziunea socială. Dincolo de aceste aspecte particulare ale implicării enoriașilor noștri, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea a gestionat proiecte de educație și umanitare în multe locuri din România. De asemenea cele peste 2000 de comunități din țară, unele dintre ele cu vârsta egală cu cea a națiunii române contemporane, și-au adus contribuția locală la înnobilarea spiritului uman și

la schimbarea în bine a zonelor respective. Credincioșii adventiști au fost educați să conserve valorile moral-spirituale, să respecte statul de drept și să fie aproape de semenii aducând speranță și aportul lor ca parte integrantă din istoria celor o sută de ani a societății românești contemporane.

Macovei Sergiu Daniel, directorul Departamentului Relații Oficiale și Libertate Religioasă, Conferința Moldova

1. Care este relația dintre ideea de națiune și libertate religioasă?

Ideea de națiune are ca fundament unitatea teritorială, de limbă și idei. Nu poate exista unitate națională fără respect și considerație pentru demnitatea umană a tuturor membrilor unei națiuni. În acest context unitatea națională presupune un înalt grad de cunoaștere și acceptare reciprocă între diferitele denominațiuni și nu doar o toleranță acceptabilă. Istoria a dovedit deja că o națiune se dezvoltă armonios atunci când cetățenii ei își respectă și construiesc relațiile comunitare pe baza drepturilor fundamentale: libertatea de gândire, de expresie, de conștiință și religioasă.

2. Care ar fi pericolele abordărilor naționaliste pentru libertatea religioasă?

Poate dincolo de a vorbi despre pericolele abordărilor naționaliste, ar trebui să acordăm o mai mare atenție oportunităților pe care ni le oferă libertățile exprimate în Constituție. Pericolele pe care populismul de azi le proclamă fac referire adeseori, în mod exacerbant, la nevoia de securitate. În condițiile unei națiuni care gestionează responsabil, deschis și în spiritul lui Hristos problemele de libertate religioasă fără a face apel la scenarii înspăimântătoare, securitatea națiunii este asigurată prin cunoaștere, coeziune, inovație și echilibru în probleme sociale. Mai mult, trebuie să fim conștienți că libertatea religioasă în mod special și diversitatea în general au constituit un factor major de creștere spirituală, științifică, culturală și economică a națiunilor vestice de-a lungul istoriei.

3. În ce fel principiile unei societăți democratice se reflectă în apărarea drepturilor și libertăților religioase ale cetățenilor ei?

În practică, din punct de vedere istoric, democrația ca formă de guvernământ a suferit transformări însă principiile democrației au rămas

neschimbate. Permanent, libertatea a fost factorul care a determinat viața oricărei comunități. Dacă privim atent la mișcările sociale pentru apărarea drepturilor fundamentale, îndeosebi pentru apărarea libertății de conștiință, observăm rădăcinile religiei din care se hrănesc și azi legile fundamentale ale fiecărei națiuni. Principiile democrației, nevoia de dreptate și de iubire a celor creați de Dumnezeu, ca și noi, conferă cetățenilor unei democrații demnitate și determină pe termen lung viața comunității, relațiile noastre de zi cu zi.

4. În ce fel poate religia să ajute la coeziunea socială a României de astăzi?

Coeziunea socială este un concept puțin cunoscut în România de azi, fiind în același timp una dintre cele mai dificile probleme europene. În fapt, Uniunea Europeană depune eforturi evidente pentru a crea fonduri și pentru a investi în coeziune. Dorința de a fi împreună asemenea fraților lui Hristos se întâlnește tot mai rar și din păcate în comunități închise. În ciuda acestui aspect, un procent covârșitor din ONG-urile inovatoare și eficiente din România de azi au la bază asocieri ale unor persoane religioase. De beneficiile religiei pe care o exprimăm beneficiază întreaga comunitate din care facem parte fără deosebire. Este momentul nu doar să ne dăm seama de valoarea coeziunii sociale, ci să și contribuim la acest lucru prin susținerea programelor organizațiilor religioase, implicare, transparență decizională, responsabilitate și mai ales credință fără a ne frică de faptul că ne vom pierde identitatea. Există un număr impresionant de ONG-uri care au succes doar datorită credinței. Religia practică nu doar ajută la crearea unei nevoi emergente de a fi împreună, ci și de a progresa în relațiile și rezultatele vieții noastre.

5. Care a fost aportul bisericii pe care o reprezentați în societatea românească în acești ultimi 100 de ani de istorie?

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea este vârf de lance între denomi-națiunile din România în ceea ce privește libertatea religioasă, educația, familia, sănătatea și implicarea socială. Atât în perioada interbelică, cât și după război, până în 1989 simpla practicare a propriei credințe a constituit un act de curaj, de dovedire a credinței, de luptă pentru libertatea religioasă. Deși în toată această perioadă Biserica a beneficiat de un cadru legal de funcționare, există un număr impresionant de mărturii ale

cazurilor de opresiune pentru manifestarea credinței. Adventiștii români au suferit pentru credința lor și au dat exemple de mărturisire și viețuire creștină. Nu cunosc o statistică, dar știu martiri ai credinței adventiste care au plătit cu viața pentru apărarea libertății de conștiință. Au suferit închisoarea, foamea, deportarea, interzicerea dreptului la muncă sau educație pentru credința pe care au dovedit-o. Când au existat astfel de situații în cazul altor confesiuni, Biserica Adventistă a constituit un suport și începând cu 1989 a creat oficial mecanisme de raportare și monitorizare a cazurilor de încălcare a libertăților fundamentale. După 100 de ani de istorie, apărarea libertăților religioase este provocatoare într-un context secular, populist și măcinat de interese și spaime apocaliptice. Dumnezeu oferă speranță și această speranță este ceea ce Biserica Adventistă construiește pentru România.

Educația este domeniul în care Biserica Adventistă investește și a obținut cele mai frumoase satisfacții pe plan spiritual. În fiecare sâmbătă ne dedicăm studiului Scripturii în grupe organizate în funcție de vârstă. Mentalitatea adventistă, strâns legată de nevoia de învățură și muncă în spiritul protestantismului apărut la noi concomitent cu Reforma, a creat zone dezvoltate durabil în care există atât școli performante, cât și progres economic și social.

În ceea ce privește familia și sănătatea, Biserica Adventistă dovedește slujire consecventă. Un procent semnificativ dintre adventiști slujesc în domeniul medical, dedicându-se cu precădere profesiei lor în situații de criză. Biserica a dezvoltat proiecte de sănătate în mod special pentru prevenirea anumitor boli. Ca adventiști, nu doar că avem cele mai mici rate ale divorțului, dar am creat în afara bisericii grupuri suport pentru copii în dificultate, familii destrămate, femei care au suferit din cauza violenței și persoane private de libertate.

Per ansamblu, Biserica Adventistă își face simțită prezența după 100 de ani în România prin activitatea, creativitatea și mai ales, credința pe care o au membrii ei.